

Műszaki háderképzésünk

Idestova tíz éve annak, hogy szervezotlen beindult nálunk az üzemmérnök képzés. A felsőfoku technikumok megszűntetésével egyidejűleg új főiskolák nyíltak, melyek otthont adtak ennek az időközben egyre szükségsszerűbbé vált képzésnek. Az ipari és mezőgazdasági termelés akár mennyiségi, akár minőségi továbbfokozása elengedhetetlenné tette a korszerű magas szintű technológizálást, a bonyolult gyártási folyamatok hatékony összehangolását. Az egyre komplikáltabb technológiai eljárások üzemszerű bevezetése azonban mind inkább megkivánta a mérnöki tudással rendelkező gyakorlati szakemberek közreműködését, a gyártás menetének üzemmérnöki szintű irányítását. A műszaki főiskolai oktatás 1969-ben történt megindítását tehát az a nemes, és dicsőreos cél vezette, hogy rövid idő alatt egyre több, elméleti ismeretanyaggal is kellőképpen felvértezett gyakorlati mérnököt adjanak a népgazdaság termelő szektorainak. Ezirányu igyekezetükben a főiskolák már odáig mentek, hogy egyre inkább kezdtek megcélozni a műszaki egyetemok elméleti tananyagát. A képzés viszonylag rövid időtartamát a heti óraszám felemelésével ellensúlyozták, mely természetesen nagában foglalta a gyakorlati profil miatt egyébként is elengedhetetlen intenzív labor foglalkozásokat is. Az eredmény az lett, hogy a végzett diplomás üzemmérnökök nemcsak az ipar termelési szféráiban helyezkedtek el, hanem magas szintű elméleti felkészültségükre támaszkodva egyre nagyobb számban láttak el fejlesztési tevékenységet is. Jelenleg tehát a helyzet úgy néz ki, hogy egyrésről vannak a mű-

szaki egyetemekről kikerült ugynevezett okleveles mérnökök, akik inkább a kutatás, tervezés területén tevékenykednek, és vannak az üzemmérnökök, akik nemcsak üzemmérnöki feladatokat vállalnak, hanem betörték az ipari fejlesztés területére, ahol jó hasznát vesszük a magukkal hozott ütőképes gyakorlati ismeretanyaguknak is.

A műszaki közvéleményben azonban a főiskolák gyors és sikeres tevékenysége nem mindig vált ki osztatlan elismerést. Sokan idegenkedve, ellenérzéssel nézik a műszaki főiskolák térhódítását, és vannak olyan vállalati vezetők is, akik kategórikusan kijelentik, hogy nem értenek egyet azzal a törvényesen előírt intézkedéssel, amely egy kalap alá veszi az okleveles mérnököket az üzemmérnökökkel. Jelenleg ugyanis mind az egyetemekről, mind a főiskolákról kikerült mérnököket azonos műszaki és bérkategóriába, az ugynevezett C/4-es kategóriába sorolják, központilag nem téve különbséget az elmélet és a gyakorlat területén tevékenykedő mérnökök között. Az ezzel egyet nem értő gazdasági és személyzeti vezetők legfőbb érve az, hogy a jelenleg 3 éves főiskolai képzés alatt nem lehet akkorra tananyagot elsajátítani, amely elegendő lenne a mérnöki tevékenység maradéktalan ellátásához. Ezek a vezetők azonban - mivel az esetek legnagyobb részében valamelyik egyetemről kerültek ki - sajátos módon nem ismerik a műszaki főiskolák által diktált tempót, nincsenek tisztában a főiskolai és a kötelező egyetemi óraszám arányával, ezért véleményük nem kis részben elfogultságnak tekinthető.

Tovább nehezíti a műszaki főiskolát végzett mérnökök helyzetét az a körülmény is, hogy számukra a műszaki egyetemenek szak-

mérnöki, vagy a közgazdasági egyetemek mérnöküzgazdász továbbképző tanfolyamainak kapui csak elvileg vannak nyitva. Az ezeken az egyetemeken uralkodó elfogultság miatt az üzemmérnök részvétele az említett tanfolyamokon olyan ritka, mint a fehér holló. Szintén nem kis gondot okoz, hogy még ma is vannak egyetemek, amelyek nem ismerik el a főiskolai oktatás felsőfoka színvonalát. Ha egy végzett üzemmérnök a főiskola befejezése után ezeken az egyetemeken szeretné tovább folytatni tanulmányait, akkor a három éves képzési idejéből még azonos karra és szakra való jelentkezés esetén is csak egy évet ismernek el, azt is csak különbüzeti vizsgák letétele után. Kissé groteszkül hat ez a helyzet akkor, amikor a főiskolát végzett üzemmérnökeink szaktudását már külföldön is egyre inkább elismerik. Nem egy ismertebb főiskoláról kikerült üzemmérnökünk pl az HDK-ban kényszerül tovább folytatni tanulmányait, a német egyetemek ugyanis néhány különbüzeti vizsga letétele után beszámítják az itthoni képzés teljes idejét.

Nem a végzett hallgatókat, hanem a főiskolákat sújtja az a kezdetben igen intenzív jelenség is, hogy főiskoláink gyakran a " selejtmentő " szerepét kénytelenek betölteni. A különböző egyetemeken nem megfelelő pontszám, vagy létszárhány miatt fel nem vett diákokat ugyanis átirányítják a főiskolákra, és a továbbiakban a főiskolákat terheli a felelősség, hogy az átirányított létszámot olyan lelkiismeretes alaposággal rostálják meg, hogy ne vesszen el egy önmagát esetleg tökéletesen kifejezni nem tudó, vagy erős vizsgadrúkkal küszködő tehet-

ség sem. Előtt kezdettben, az indulási szakaszban volt olyan főiskola is, ahol egy tankör 35 hallgatója közül 34 a Budapesti Műszaki Egyetemről, 1 pedig az Orvostudományi Egyetemről kérte átirányítását. Azóta természetesen sokat javult a helyzet, ma már sokan vannak, akik hivatásként választják a gyakorlati mérnöki tevékenységet, ezért közvetlenül a főiskolákra adják be pályázatukat, de még ma is akadnak szépszámmal olyanok, akik más választás nem lévén, félig-meddig kényszermegoldásként fogadják el az egyetem által átirányítás céljából felkínált főiskolák valamelyikét.

A műszaki főiskolai oktatás jelenlegi helyzetének megítélését jelentős mértékben nehezíti az a korábbi intézkedés is, amely az elavulttá vált felsőfokú technikai képzéssel együtt megszüntette a középfokú technikai képzést is. Ez a nem túl szerencsésnek mondható intézkedés oda vezetett, hogy főiskoláinkon és egyeteminkon évente jelentős számban képezünk ugyan mérnököket, az időközben beindult szakközépiskolai oktatás pedig árostségizett szakmunkásokat bocsát az ipar rendelkezésére, de nincs aki megteremtse a kapcsolatot a mérnökök és a szakmunkások között, nincs aki a mérnöki elképzeléseket átültetné a gyakorlatba. Korábban a vállalati vezetők úgy gondolták, hogy erre a célra az egyébként is megnövekedett követelmények miatt majd üzemmérnököket fognak alkalmazni, de a főiskolai képzés magas színvonala miatt az üzemmérnökök nem vállalták ezt a szerepkört, diplomájukkal a szobákban nem találták tal vonzónak a technikai munkakörök betöltését. A régi középiskolák viszont lassan nyugdíjba mennek, és egy idő után nem

lesz senki aki átvinné a termelés szempontjából nélkülözhetetlen feladatkörüket. A gondok enyhítésére érettségizett szak munkások részére esti továbbképző tanfolyamok indultak, de a továbbképző tanfolyamokon végzett technikusok szakmai felkészültsége sajnos sok esetben nem érte el a kívánt szintet. Ez bizonyos mértékben érthető is, ugyanis ezeket a tanfolyamokat munkaidő után és nagyrészt már családos emberek látogatják. A napi gondok, a nyolc órás munka, az esetleges családi problémák nem teszik lehetővé a tananyagban való zavartalan elmélyülést, az ismeretanyag teljes odaadással való elsajátítását.

Célszerű lenne tehát a régi technikus képzési rendszert ismét visszaállítani. Múltán a négy év ma már valóban nem elegendő arra, hogy valaki az érettségi mellett technikai szintű szakmai ismeretekre is szert tegyen, ezért ezt a problémát oly módon kellene megoldani, hogy az arra alkalmas érettségizett diákokat pályázati rendszer útján, technikus képző iskolákba kellene irányítani. Ezek az újonnan létrehozandó technikumok 2 éves oktatás formájában nappali tagozaton végeznék a legmodernebb követelményeknek is megfelelő technikus képzést, a hallgatókat pedig közvetlenül a gimnáziumok és szakközépiskolák padjai közül vennék fel. Ezzel egyidejűleg viszont kívánatos lenne a főiskolák képzési idejét egységesen 4 évre felelelni, a tananyagot egyenletesen, alapos felkészülés céljára is alkalmas formában elosztani, mert a jelenlegi írány nem mindenki számára biztosítja a tananyag maradéktalan elsajátítását, és emiatt egy-egy hiányos szak-

mai ismeretekkel rendelkező üzemmérnök sokak számára általánosításra adhat alkalmat. A műszaki főiskolai képzés 4 évre való felerősítése, valamint a nappali tagozaton történő technikus képzés beindítása már egy olyan erős potenciált képviselő oktatási bázist jelentene, amely maradéktalanul képes lenne mind az ipar, mind a mezőgazdaság legkényesebb igényeinek is megfelelő gyakorlati szakembergárda kinevelésére.

Budapest, 1979. 06.20.

• • • • •
Kun Ákos

1078. Budapest
Hernád u.7.

T: 413-355